

SAMEN STARTEN

DOEL, INHOUD EN METHODE VAN DE SCHOOL VOOR GELOOFSVERDIEPING

*Een bijzondere
vormingscursus*

Een nieuwe cursus, wat is daar nu speciaal aan? Er is al zoveel vormingsaanbod. Er zijn zoveel geloofscursussen. Is dit niet de zoveelste vorming in een lange rij van programma's die ons elk jaar worden aangeboden? Toch niet. Dit project is niet als alle andere. En verdient daarom meer dan onze normale aandacht.

Wat is zo bijzonder, zo typisch, zo specifiek, zo uniek aan de School voor Geloofsverdieping? Wat is de eigenheid van deze cursus? Waar aan mogen wij ons verwachten? Het is goed dat van meet af aan helder te stellen en voor ogen te houden.

1 DOELSTELLING

1.1 **SCHOOL voor geloofsverdieping**

Op het eerste gezicht klinkt dat niet erg aantrekkelijk: (terug) naar school gaan! Wie doet dat nu graag? Zijn we niet al lang blij dat we die tijd en inspanning achter ons hebben gelaten? Begint het echte leven niet pas als je de schoolbanken hebt verlaten?

En toch. De tijden zijn veranderd. Niemand kan vandaag zonder bijscholing en verdieping. De wereld verandert zo snel dat je permanent moet blijven leren en bijleren. Dat is in alle geledingen van de maatschappij het geval. Levenslang leren is een permanente noodzaak geworden. Ook op vlak van het gelovig zoeken of christen zijn.

*Scholè: tijd 'vrij'
voor het essentiële*

Scholieren kijken je stevast verbouwereerd aan wanneer je hen vertelt dat ons woordje school afgeleid is van het Griekse 'scholè' en eigenlijk 'vrije tijd' betekent. 'Scholè' heette de tijd die aan de beoefening van kunst en wetenschap werd gewijd. Vandaag is permanente vorming geen luxe of 'extraatje', maar eenvoudige noodzaak. Tijd om tot inzicht te komen is geen verloren tijd, maar onontbeerlijk om te groeien naar volwassen geloof. Elke gedoopte heeft daar nood aan, en voor wie zich in de pastoraal inzet, is het een must. Omdat geloof en kerk in een door en door moderne samenleving hun vanzelfsprekendheid hebben verloren, zijn vorming en verdieping essentieel.

*Bij scholen: een
permanente nood-
zaak*

Voortdurend worden christenen ter verantwoording geroepen over de hoop die in hen leeft (cfr 1Pe 3,15). De vragen weerklinken publiek en privé (tot in het eigen gezin), maar misschien nog het meeste bij christenen zelf, want ook zij zijn kinderen van deze cultuur. Dit is geen slechte zaak. Het kan zelfs een genade zijn voor de kerk, want precies in al zijn vreemdheid kan dan het radicaal nieuwe en 'ongehoorde' van het evangelie oplichten. Is het toeval dat de oudste kerkelijke auteurs, die net als wij in een niet-christelijke cultuur christen probeerden te zijn, opnieuw van onder het stof worden gehaald? In hun brief over volwassen worden in het geloof uit 2006 citeren de Belgische bisschoppen bijvoorbeeld Tertullianus, die rond 200 schreef: *'Je bent niet als christen geboren, je moet het worden.'* Nu het geen zaak van socialisatie meer is binnen een haast homogeen christelijke cultuur, wordt het geloof terug een kwestie van persoonlijke ontdekking, van grondige initiatie en van bewust stappen zetten. Christenen kiezen daarbij voor een levenslang leerlingenschap. Een van de aspecten van dit leerlingenschap is inderdaad het voortdurend zoeken naar verantwoording. Wil geloof niet stranden in een naïef fideïsme of in een angstig fundamentalisme, dan dient gepeild naar het waarom, het wat en het hoe van het christelijk geloof.

*Fundamentele vor-
ming: naar de kern
van het christelijk
geloof*

Opnieuw naar school dus, en niet voor een korte onderhoudsbeurt, maar om fundamenteel te herbronnen, om naar de kern te gaan, naar de grondslagen en basisinzichten van het christelijk geloof. De School voor Geloofsverdieping beoogt daarom geen 'praktische' training, ze biedt geen hapklare recepten of instrumenten om meteen aan de slag te gaan en het tij te keren. Ze biedt geen instant vaardigheden, maar wil de bron verkennen, het fundament opzoeken, een 'fond' leggen. Kortom, ze wil naar de diepte varen.

1.2 School voor GELOFSVERDIEPING

*Meer dan een be-
knopte smaakmaker*

Een fundamentele en omvattende verkenning van het christelijk geloof vergt een heel leertraject. Dat traject wordt geboden in de School voor Geloofsverdieping. Enerzijds is er de omvang van de cursus. Het gaat om een geheel van maar liefst 38 avonden, gespreid over twee jaar. Dat betekent ongeveer om de veertien dagen een bijeenkomst. Op dinsdagavonden kan men in Gent terecht, op woensdagavonden in Sint-Niklaas. Anderzijds is er een specifiek inhoudelijk opzet. Bedoeling is om op een vrij systematische manier de essentie van het christelijk geloof te

*Geloof zoekt inzicht:
weten wat je gelooft*

verhelderen. De cursus is daarom helemaal niet opgevat als een aanbod van eerste verkondiging, als beknopte smaakmaker en prikkelende eerste of hernieuwde kennismaking met het christen zijn. Daarvoor is bijv. het WeG-project (Wegen naar volwassen geloof) met de avonden 'Opnieuw beginnen' veel beter geschikt.

We spreken niet voor niets van een School. Het gaat om een cursus die grondige reflectie en verdieping van inzicht beoogt. Doel is om christenen te helpen hun geloof te begrijpen. Welke logica en coherentie steekt in dat geloof, hoe relevant is het, wat betekent het? Naar een mooi woord van Anselmus: *fides quaerens intellectum*. Geloof zoekt niet zozeer bewijzen, maar het zoekt inzicht, verheldering. Er is nood aan reflectie. Je moet weten wat je gelooft. De School voor Geloofsverdieping is daarom bewust een vormingsinitiatief, dat doorheen een systematische verheldering van de bijbels-theologische lijn in onze geloofstraditie, zoekt naar samenhang, coherentie en innerlijke logica. Het gaat niet om 'bewijzen', maar om verstaan. De benadering is reflexief van aard, we denken na, proberen te begrijpen.

Daarom is de School voor Geloofsverdieping geen gebeds- of beziningsgroep, geen gespreksgroep met betrekking tot persoonlijke ervaringen (zelfhulpgroep), geen spiritualiteits- of gezinsgroep, geen bijbelgroep, en geen praktisch georiënteerde opleiding die concrete pastorale vaardigheden of recepten aanleert.

1.3 SCHOOL voor GELOOFSVERDIEPING

De School voor Geloofsverdieping is dus een heel specifiek initiatief met een specifieke doelstelling. Ze biedt een doorgedreven vormingstraject van twee jaar (19 avonden per jaar) waarin een systematische verheldering wordt beoogd van de bijbels-theologische grondslagen ('logica') van het joods-christelijke geloof.

*Systematische geloofsverheldering
als basistoerusting
in het bisdom Gent*

Op vlak van systematische geloofsvorming is de School voor Geloofsverdieping in ons bisdom bedoeld als fundamentele basisvorming voor iedere christen die zijn geloof terdege en diepgaand wil leren kennen. Wie een (vrijwillig) engagement in parochie, beweging of instelling op zich heeft genomen, vindt hier de noodzakelijke basistoerusting. Voor zo iemand is deze cursus gewoon een must. Wat we vroeger echter voor de geëngageerde vrijwilliger reserveerden (pastorale medewerk(st)ers), is ondertussen uitgegroeid tot een School waar ook geïnteresseerden welkom zijn. Op die School kunnen eveneens priesters, diakens en pastoraal werkenden terecht voor herbronning. In het algemeen legt deze School de basis van een systematische vorming, waarop dan verdere cursussen kunnen volgen (bijvoorbeeld aan het Hoger Diocesaan Instituut voor Godsdienstwetenschappen).

2 INHOUD

Het inhoudelijk stramien dat tot op vandaag gevolgd wordt, gaat terug op een sterk theologisch concept, dat al sinds de aanvang aanwezig is en steeds verder wordt uitgewerkt. De gevolgde lijn is uitdrukkelijk bijbels-theologisch.

2.1 EERSTE JAAR: de vraag naar God

Tijdens de negentien bijeenkomsten van het eerste jaar staat de Godsvraag centraal. Stap voor stap maken we kennis met het bijbelse verhaal en zijn hoogst originele Godservaring. Hoe kan God spreken doorheen menselijke geschiedenis? Wat bedoelt men met het verhaal over de uittocht uit Egypte? Wat moeten we ons voorstellen bij het verbond tussen God en zijn volk? Is God werkelijk geïnteresseerd in de mens? Wat is de zin van bijbelse scheppingsverhalen? Hoe kan men in God geloven temidden van lijden en onmacht? Wat heeft Jezus precies gezegd? Wat heeft Hij gedaan? Waarom is Hij gestorven? Wat bedoelt men met zijn opstanding? Waarom noemt men Hem de Messias? Wat moeten we ons voorstellen bij Gods Geest? Hoe kan een mens van vandaag leren bidden? Wat mag men verwachten na de dood?

We bieden geen vrijblijvende reflectie, maar een intense en engagerende kennismaking met de bijbelse God van liefde die zich wil laten ontmoeten als Vader, Zoon en Geest. De rode draad hierbij is uitdrukkelijk bijbels. We trachten God op het spoor te komen zoals Hij zich in eeuwen (heils)geschiedenis heeft laten kennen: aan Israël, in de woorden en daden van de mens Jezus, in begeesterd leven vandaag.

2.2 TWEEDE JAAR: de vraag naar het Godsvolk

In het tweede jaar wordt over dit alles verder nagedacht vanuit de kerkgemeenschap die haar plaats zoekt in een moderne cultuur. De vraag naar God blijkt in essentie neer te komen op een vraag van God: om gemeenschap te vormen rond Hem en om als zijn volk een teken te stellen van zijn droom met deze wereld. Deze roeping om 'Kerk' te zijn, is aan de orde in de negentien bijeenkomsten van het tweede jaar. De grote vragen worden daarbij niet uit de weg gegaan. Waarom moet er eigenlijk kerk zijn? Hoe staat de kerk midden de wereld van vandaag, die getekend wordt door een laat-modern levensgevoel. Hoe gaat ze om met de secularisatie, met de veelheid van opvattingen en religies? Wat zijn kansen en valkuilen? Hoe kunnen christenen meebouwen aan de Kerk? En wat betekent daarin het gewijde ambt?

Waarom moet er kerk zijn?

De hoofdmoot van het tweede jaar focust op de drie grote uitingen van kerkopbouw en kerkelijk leven: verkondiging, liturgie en christelijke levensstijl. In navolging van Jezus is de Kerk immers geroepen om Gods werkzame aanwezigheid te vernemen en uit te stralen (verkondiging), te vieren (liturgie) en te beleven (diaconie).

Eerst de *verkondiging*. Hoe worden mensen vandaag christen? Hoe komt God zelf ter sprake in onze tijd? Hoe kunnen gelovigen spreken van God?

Vervolgens de *liturgie*. Wat zijn symbolen? Wat betekent een sacrament voor een gelovige? Wat is de structuur van de eucharistie?

Ten derde komt de concrete *levensstijl* aan bod. Wat is de grond van christelijk engagement en diaconie? Hoe ontdekken christenen wat hun te doen staat? Wat is de eigen rol van gelovigen in cultuur en politiek, in de economie of in het ethische debat? Van waar komt de spanning rond de seksuele ethiek? Welke spiritualiteit onderbouwt een geëngageerd christelijk leven? Enzovoort.

3 METHODIEK

Samen-scholen

Leren en reflecteren gebeurt tijdens deze 'School' zowel persoonlijk als in groep. Bedoeling is dat men de aangebrachte inhoud verwerkt. Dat vraagt een persoonlijke inspanning en leerattitude. Men moet bereid zijn zichzelf te laten bevragen. Tegelijk vorm je pas 'school' als je samen met anderen bent. Om te studeren en te leren 'scholen' we in deze cursus ook samen.

3.1 VERLOOP van een bijeenkomst

Elke avond start om 19u30 met een welkom en een 'lied om te beginnen'. Dan volgt een uur uiteenzetting. Daartoe beschikt iedere cursist over de volledige lestekst en een korte syllabus. Na een kwartiertje pauze met wat ontmoeting wordt de stof verwerkt in vaste groepen met een ervaren begeleider. De avond wordt om 22 uur afgesloten met een kort, maar bewust verzorgd moment van gebed.

3.2 UITEENZETTING

De uiteenzettingen worden gegeven door verschillende inleiders, die elk op hun beurt op een bijzondere manier thuis zijn in het onderwerp, deskundig én gedreven. De inhoud is stevig, maar breed toegankelijk: theologie in mensentaal, vanuit gedegen bijbelse inspiratie en met oog voor de meest essentiële inzichten en reflecties. Elke inleider voorziet in zijn of haar volledige lestekst én samenvattende syllabus.

Stevige én toegankelijke inhoud

3.3 VERWERKING

*Aandacht voor leer-
en groepsproces*

De verwerking in leergroep wil een steun bieden bij het persoonlijk eigen maken en verstaan van de inhoud. Elke groep heeft een ervaren begeleid(st)er die aan de hand van gevarieerde werkvormen ruimte schept voor verdere reflectie, uitwisseling en concretisering. Naast een leerdynamiek is er dus ook een groepsdynamiek: samen nadenken, van gedachten wisselen in een kleine groep, zich laten bevragen in zijn standpunt... Het is een weldaad te kunnen leren aan elkaar.

Tussen de bijeenkomsten door wordt men gestimuleerd tot verdere verwerking. Men kan de lestekst herlezen, de vermelde bijbelperikopen ter hand nemen, literatuursuggesties opzoeken, aantekeningen maken in een persoonlijk dagboek,... Soms wordt een vooropdracht meegegeven.

De School voor Geloofsverdieping veronderstelt een groot engagement van de deelnemers. Zowel voor de uiteenzetting als voor de groepsverwerking is een trouwe aanwezigheid onmisbaar. Toch is zo'n volgehouden traject de enige manier om het geloof op een ernstige manier te leren kennen. Aan het eind van de cursus ontvangt iedere deelnemer een getuigschrift. Wie zich als vrijwilliger engageert in parochie of in ander pastoraal verband wordt met dit getuigschrift beschouwd als pastoraal medewerker.

Marc Peersman
marc.peersman@ccv.be